

CZEGŐ ZOLTÁN

POGÁNY LITURGIA

VERSEK

**KRITERION KÖNYVKIADÓ
BUKAREST 1970**

**A borítólapon
KISGYÖRGY TAMÁS
rajza**

ELŐSZÓ

A költő, akit az olvasó szeretetébe ajánlok, túl van első ifjúságán, ama bizonyos hőskoron, amikor a „világmegváltás” indulata a negyvenkét fok körül ingadozik.

Czegő Zoltán első verskötetét mégis úgy kell fogadnunk, mint a húszévesek énekét; lehet, míg első kötete megjelenésére várt, a második kötet érettebb, kiforrottabb verseinek készületében eltávolodott egykori önmagától. Eltávolodhatott, de nem idegenülhetett el, mert az indulat, a világ arculatán szépíteni vágyó szenvedély, amely költői szóra bírta, nem illanó hangulat. Békétlensége idegeiben lobog. Ezt a nemzedéki érzületet ősei szegénységéből, családjá vándorlásaiból, korai árvaságából hozta magával, valahonnan a Madarasi Hargita vidékéről. Czegő Zoltán ezt az örökséget vállalta magára, amint leszámol mindenfajta illúzióval, s nemes tartású haraggal száll szembe a haladás, az emberiség, a szocialista eszmények nyílt és rejtőző ellenfeleivel. „Égni füst nélkül nem lehet”-e gondolatában megtalálni a magyarázatát ennek a heveny türelmetlenségnek, amely egyszeriben szeretné eszményeihez igazítani a világot, valahogy olyan mozdulattal, mint a lejárt órát a munkába szólító szirénához. A „Dörgéseimmel rettentem a tikkadt világot”-szerű merész kinyilatkoztatásaiban nemcsak az ifjonti hevület a megkapó, hanem maga a bizalom és hit. A tűz, a lobogás gyakran visszatérő motívumai ugyancsak erről árulkodnak. Az „antis” fiatalok, a kiábrándultak, ernyedtek tétovásával szemben a mi „dühöngőink” mégiscsak hisznek, akarnak, harcolnak, építenek. Czegő Zoltán jövőt vívó, a tizenhatodik századi protestáns költők feddő-verseivel vetekedő korholásai-

ban, pogánykodásaiban ezt kell elsősorban értékelnünk. Az eretnek ének a mindenkori lázadó indulatok műfaja, az örök forradalmiság magatartása, a régi kacatok, hittanok, száztízparancsolatok megtagadása. A kötet címadó verse, a Pogány liturgia, lényegében olyan lírai önéletrajz, amelyben a háború utáni nemzedék számon kér és számot vet önmagával és a világgal. A megtalált és elvetélt igazságok gyötrelmein keresztül a maradandó eszményekért való viaskodás fájdalma csendül ki a versből. Ahogy a változó idők hullámverései közepette a dacos gyermekből férfi válik, akként hömpölyög szabálytalanul áradó sorokban és felesel egymásnak a véget nem érő panasz, vád és szemrehányás az „Akácosért”, a megtalált igazság gyönyörűségéért, majd a dolgok különös dialektikája folytán az „Akácos” ellen. Czegő Zoltán, akárcsak egész nemzedéke, nagy belső megrendülések tisztítótüzén át találta meg önmagát és helyét, létezésének értelmét. A Pogány liturgia derűs akkorddal zárul, ez mintegy feloldozó vallomás az újból megtalált eszmények mellett. Pontokba, programba aligha foglalható ez a tisztuló láthatáron, az őszinteségen, a humanitás elvein alapuló írói magatartás. Lényege: a meg nem alkuvás, a feddhetetlenség, a termékeny türelmetlenség, a jó ügy szolgálataiban való elkötelezettség, a keménység, szívósság mindennel szemben, ami megalázza, visszarántja az embert. A tiszta életöröm megannyi színe intimebb hangulatú verseiben épp keserű, sűrű füstű háborgásai közelében válik vonzóvá. A kopárságig visszafogott, kínos pontosságra szorítózkodó, dallamtalan versei ellenében árnyaltan színezik Czegő költői arculatát meghitt hangulatú szerelmi versei, lírai meditációi. A József Attila-i teljesség-igény, amelyben Czegő Zoltán önmagát és a világgal való találkozásait keresi, szembeűnően módosult. Ha valaha ábránd és parancs volt a megbolydult világban a harmónia megteremtése, a mai fiatalok számára a megtorpanás, a megállás, a lelassulás veszélye. Az alkotó nyugtalanság a bele nem

nyugvás, a folytonos megújulás „diszharmóniájában” látják egy illúziótlan, józan, önmaga értékeit kiteljesítő világ megteremtésének lehetőségét. A Pogány liturgia ezt az életerzést váltja át költői képes beszédre, amelyben az értelmi hangsúlyok a közösséggel való összeforrottságra, az emberért és a jövőért való felelősségvállalásra esnek.

Tiszta beszéd, költői beszéd Czegő Zoltán verskötetete. Eszményképei – József Attila, Radnóti Miklós – példáján tudatosan, konokul ragaszkodik kifejezési eszközeiben, formáiban is a dísztelenséghez, a lényegyet megragadó pontossághoz. Kopogó ritmusai, szavai értelméhez hasonlóan valósággal dörömbölnek korunk lelkiismeretén. Tud lágyabb éneket is, de az andalgás, az értelmet, az öntudatot elzsongító álmodozás nem kenyerere. Oldott, idegesen pattogó verssoraiból, a távont és közelt, a végtelent és végest, az egyetemest és sajátost egyszerre felfogó képeiből nagyfokú érzékenység, korunkba, embersonkba beleérző felelősség sugárzik: az ember iránti határtalan szeretet, a szenvedő, káromló, szorongó lelkiismeret.

Ezért szeretem Czegő Zoltán verseit, ezért hiszek tehetségében, szavainak hitelében, igazában.

IZSÁK JÓZSEF

KERÉK-ÉNEK

Keveset, csak nyolcvan évet szabtam –
nem gördülhetek borsószemekem.
Szárnyas kereket építetek,
szívem, e mindig nyughatatlan
edzi a rázós utakhoz kerekem.

Két kanyar mondhat magáénak csupán:
az egyik,
hol öléből elrúgott a nyirkos félelem;
a másik,
hol elszámolásnál
kézfogásra vár a végtelen

TÖRVÉNYEK, HALK BESZÉDDEL

A szavak titkait lesem akkor is,
ha valaki a vonatból kendővel integet.
Riaszt a hangos beszéd; én halkan szólok,
hogy a gépek robajában is megérthessenek.

Cseréld meg, mint kígyó, a bőröd,
s mindent rendbe tégy végre az asztalon.
– Igen, így kéne...
S marad a papír, a kusza rend. Én
síró kedvesem is így vigasztalom:

El ne gyöngíts, édes,
vigyázz a könnyeidre,
hisz törvénné tettük: alkudni nem szabad.
Szidj, hagyj el,
de ne várd, hogy könnyörületből
fogjam tenyerembe könnyes arcodat.

MEDITÁCIÓ

A kerítéstől tanulni...

Tartalmas példa,
ahogy egészsé merevít minden
sast, a szeget a léccel,
szálkás tenyerű deszkákat...

A siető víztől tanulni...

Egyedül álló áldozat,
ahogy odaveti magát mindenütt
malomnak, papírhajócskának,
hevült motornak, mohó csatornának.
Pucér testének ágait kitarja,
s nem tudja soha:
mások szüksége mikor inti, s merre.

A kerítéstől, hogy földjám önmagam,
és más élettérhez idomuljak váznak?

A víztől,

hogy a magam erejét ne lássam,
csak emberek, tárgyak
munkában megtört testét öblögessen?

Minden kerítést tanítok
fényes délben kilépni a mezsgyéltlen világba!

A víz csak suhogjon,
tekerje hajlékony gerincét,
– mert az bűn, ha tétlen ténfereg, –
de én a partjain mindig ott leszek,
és eszébe juttatom:

léteznek valahol
igazi tengerek.

HAJNALI TŰNŐDÉS APÁMRÓL

Fele-életében a harmatként illanó
kenyérért minden hajnalon
kölötte zakatoló sínein a munka.

Készült, érkezett;
mindig is a vonatot okoltam,
hogy félnapnál tovább
sohasem voltam rossz gyerek.

...A párolgó csésze és a kilincs között,
míg anyám a táskába ezt-azt berakott,
már az új nap részeit illesztette egybe.
Már százfogú, naparcú fűrész
épít a frézerbe
és maró ékeket...
Már indít –
sikongva vijjognak az égig
a szolga fémek marékba fogva,
erős dühükben
cifra frízeket harapnak, sírva;
perc alatt nyolcat.

Akkor még csókkal búcsúzott tőlünk;
anyám szemében (nagy halász)
mélyen forduló zöld vizeket látott.

...Míg ide-oda zökken a vonattal,
a csikket elejti, szeme bekoppan.
Lógó fejjel bóbiskol, ingáz,
mint esőben kókadó,
erőtlen lengő mandikó.

Paplanillatú a négyórai hajnal...
s ő álmában már meg is járta a napot,
már forró lombú fűzfákkal tárgyal:
láttak-e mélyen lebegő,
lustán imbolygó harcsát a mélyben?

A könny csak ritka zsoltár.
Legtöbbször csak így emlékezem:
az alfa volt. Apám.
Markoló agya tíz karcsú fentőnek.
Kirázódott közülünk korán,
s hogy hátat fordított hirtelen nekünk,
csak néztük hitetlenül,
mint kitárt ujjak az üres tenyérre

SZÜLETETT 1938-BAN

– Én kettős életemmel óvlak,
de tudnod kell,
hogy az egész világ készül ünnepelni téged.
Neked, érted alakul, megszépül minden,
és meglátod,
a bácsik neked adják
a fényes palotákat.

„Ribbentrop támogatást ígért Japánnak
egy szabályszerű szovjet-japán háború esetén.”

– Csak nappal gyere, lelkem,
hogy megmutathassam rögtön az udvart
és a fásszint,
melyet illatos, fiatal fenyődeszkából
apád épített a tavaly, egyes-egyedül;
és látnod kell minél hamarább
a rózsakarókat, a színes gömböket.

„Kantont összebombázták a japán repülőök;
Peru Equador határvárosait ostromolja.”

– Tudom, erős leszel
és szép, mint az apád...

„Franciaország egymillió-kétszázezer embert mozgósít.

– ...jaj, apádra hasonlits, gyermek!
hogy őt is láthassam benned, ha elviszik, mert
elviszik!
elviszik tőlünk kérdezetlen,
s még hányat! hány ezret, milliót!
De hol fér el az a rengeteg ember,
ha ez is, az is küld egy-egy milliót!
Fiam, én nem tudom, lehet-e szögesdrótból
frontot húzni az egész világnak.

„Hitler átszervezte a Harmadik Birodalmat,
Német-olasz-japán hármasszövetség készül.”

– Csak gyere... csak szépen
ne gyötörj nagyon
ne szaggasd össze egyetlen anyád, te!
Jaj, ne,
úristen, ne engedd, hogy megöljön!...
Szépfiám, megtarts magadnak;
mihez is kezdenél nélkülem
ebben a gyönyörű világban,
melyet én adok most néked.

„Negyvenötezer fémmunkás sztrájkol Párizsban.”

– Megmaradj, tipegő élet.
Látod, élnek a gyöngyhátú apró bogarak,
és megélt a diófa is, karcsú;
születésed órájában ültette nagyapád.

„Többezer japán katona lelte halálát
az elszabadított Sárga-folyó hullámaiban.”

– Erős emberek közé hoztalak.
Nézz körül fiám, és tanulj:
leronthatatlan dolgokat emelnek naponta,
és ők győznek mindig, mindenütt.

„Chantemps is, Schuschnigg is megbukott.”

– Éjjel én vigyázok rád,
és nappal, mikor rossz emberek is látnak,
gondja van rád az egész világnak;
hát ne félj, kisfiám.

„Habsburg Károly főherceg elhatározta,
nőül veszi polgári származású szerelmesét.”

– Barna karú, nagy erős bácsit ha látsz,
amilyen az édesapád volt,
jókedvvel köszönj és hangosan,
mert ők kerítik be a rózsakerteket
és a gyerekek játszótereit az egész világon,
hogy idegen, vad erő össze ne tiporja.

„Egész Európa tüntetett május elsején.”

– Ha megnősz, majd ott légy te is,
hol kézből kézbe
fennebb és fennebb szállnak majd a téglák;
hol pogány varázslók átkai után
fényesre törlik újból az eget;
hol szögesdrót millió métere óvja a virágokat:
idegen, vad erő össze ne tiporja.

OTT VESZ EL

Nem a fegyverek közt,
jaj, ott vesz el a férfi,
hol sikító hangon az egekhez rikácsol;
alkuszik, perel,
s mint szentjánosbogár az igazi tűztől,
úgy menekül az elszámolástól.

Álmait szórja el – kenyérét.
Szalmaszál-karcsú egykori hite
mint keletlen tészta – mállik

Önmagát vetkőzi,
ahogy az ember
ünnepe után leveti kedves ruháit.

ÁLDÁS

Forrás vagy,
szomj, hogy örülhessek a víznek;
imádság,
liliomillatú Szűz Máriás oltár;
gyónás,
hogy gyakoroljam magam az elkárhozásban,
vár vagy,
rettentő védelem,
s meztelen kiszolgáltatás;
fegyver,
hogy véled üssek a rosszra,
és naponta meztelen megadás;
átok, hogy fogjon:
 lépést se tehessek nélküled;
beteljesült áldás;
kalász,
életem gyönyörű termése;
szalma,
hogy a szalma libbenő lángját is
tanuljam szeretni véled;
kő,
melyen törik a makacs naponta;
viasz,
 alakulsz,
és negatívodhoz formálsz fájva;
te,
füstölő nyers ág vagy,
és kamaszok recsegve lobogó lángja!
Puha táruzó élet,
hogy halandó áldással óvjál.

FÖLDEM

Vedd vissza tőlem az összes tárgyakat
játékaimat szerszámaimat
alázd amorffá kedves tollamat
gyűrűmet
ha az is szeme a láncnak
ki se add magadból
tépd el a hangom mint hazug levelet
ha idegennek érzed
tépd le kezem lábam ha
saját kényére mozdul
 Magadért tarts meg
Ma egyszerre gyűjtsd ki mindenütt tavaszod
 nézd
 már öt perce hitetlened vagyok

Varázsolj

Fényesítsd ki minden kövedet
simítsd el
egyenesítsd ki csak egy napra útjaim
Azt az agyagos földet hol egyszer térdre estem
ne rázd –
hegyderékban történt
hol nem bűn könyökre térdre szállni
Gyűjtsd ki a vihar ívfényeit
vagy ints
és vedd fel – ma bűvölj el –
vedd fel folyókkal írásos zöld ruhád

Vedd vissza tőlem a tárgyakat
játékom szerszámom
s ha van
vedd vissza titkos fegyverem
maradjak védtelen mint újszülött
hogy hozzád úzzön a kényszerű csodálat
s a százpengés félelem
Varázsold magad csodássá most értem

mert már tíz perce hitetlened vagyok

Vedd vissza tőlem a kölcsön tárgyakat
játékom szerszámom fegyverem
hogy össze ne törjem őket
tépd el
hogy rekedtre ne ordítsam hangom

KÉSEI HITVITA NAGYAPÁMMAL

Nagyapám az ünnepekre intett:
„Megtartsd” – dohogta
hajnali s estéli imádságai között.
Tíz keresztényt adott a pogány világnak,
mielőtt tiszta harisnyába
és állig felhúzott csipkébe öltözött.

Mikor az ünnepei is szertefutottak
Kovács nagyapámnak,
riadt Máréfalva;
s a megmaradt harisnyaszabónak
nagy kelete támadt.

Az én ünnepeim űzött szarvasok
egymástól is félnek
ha csobánkutya szalad felénk

A telek nagy haragjukban
hogy a mások kínja is magához intett –
arcomra karcoltak egy-egy szarkalábat.
„Csak a sudárt lássa a tekintet!” –
üzente a Bükkös,
és biztatott, hogy ringó gerincemmel
bokros vágottban is egyenesen járjak.

Valaki faggat: Na, mondd,
mire tudsz gondolni, ha nevedet kimondod?
És csak éjszakáim nyugtatnak vigyázón,
hogy nem hiába loptam magamba
másokból a gondot.)

Sohasem kívánt érkezésekkel
csendesítget az élet, – még mindig hasztalan.
Pihegjen az, ki köreit lefutotta
és érzi: hallgatásának súlya van.

Én legtisztább ingem akkorra tartom,
mikor a büszke párhuzamos sorsok
szépen egymásba hajolnak.

Ó, adassék meg, hogy akkor tőlem is
szálljon egy messze kurjantó üzenet!
Megnyugszol, ugye, nagyapám,
ha én holtomig
megtartom azt az ünnepet.

ÓKOR

Ahogy ment – szétvetett lábai
vigyázva ingatták félbarna testét –
fején a megrakott kosárral
elvágódott kövek közt a barbár
arcáról a porba kenődött könnye
Saguntum városában

A porba túrt
és mintha onnan vonszolná elé
két markában égre tartotta rabszolgaságát

– Ó kövé váljon a föld is
ahová léptek
pajzs testetek fegyvertől ne óvja
fáitok is ellent teremjenek
a letiport keleti földeken
szíveitek be ne fogadják a vért
kezetek mely mai sorsom kimérte
rezgő száraz ághoz váljon hasonlónak
olajos bőrű népemtől induljon
a harc vérvörös szárnyán ide a vég
és jaj legyen nektek akkor is
ha majd a szelek békét hordanak
holtan heverjenek békétekben az isteneitek

Két plebejus lehajtott fejjel
tovasietett
a kíváncsi megtért kapuján belül

Senki nem látta hogy a Csend
egy karcsú gerely tenyerén sietett elő
ahogy kiröppent a vashegyű szerszám
egy dombos puhazöld palotakertből

FORGÓAJTÓ

forgóajtóban két fehér
kerengünk egymás után
egy ház küszöbén
melybe egyedül belépni nem lehet
már fehér a kő a talpunk alatt
a fogantyú reze egyre fényesebb
a szédület is lassan elmarad
forgunk
forgunk
egyre lennebb roskad a bal váll
keskenyedő csípőnk felé
gerincünk s kábult fejünk
– ha még néha gyilkos a kidobó erő –
egyre bennebb hajlik
űzlek
űzől ebben a pokoli körben
ujjaim mindig az üvegbe koppannak
ujjaid mindig megállnak arcom előtt
de gázolna el ez a forgó szörny
ó ha a talpuktól fehér kőbe taposna
de képtelen
arra hogy egyszerre kinyíljon velünk
arra hogy együtt pusztítson el
már a kidobó erő sem serkenthet bennebb hajolni
a tengelyig menekültünk
abba fogózkodni
arra tapadni
mi még ennyire is legalább összetart
már csak üveghez fához
koppanó ujjainkban érezzük egymást
ujjunk begyében
hogyan roskadozó testünkből hús pötty
egymáshoz tárulón
egymásért telített legyen

FOHÁSZ

Öröm kéne. Örömágak,
zöldüljeteK a szívemben.
A mező ha meg is fázott
talpa alatt a farkasnak,
most még egyet mosolyogjon.
Hargitai toronyfenyő
bólintson a csemetének,
ibolyató melegedjék.
Eb a vackán kacarásszon,
anyám blúza kalácsszagú
s tüzelője legyen száraz,
sűrű leljen özikére,
farkas lábát megakassza,
– bizony, lassan tavasz kéne! –
Mokány fiúk szánkaútfán
hatszáz csillag virágozzék.
Aprószentek havat hozzon,
jó meleget, jó puhácskát,
rozscsírának jó bundácskát,
száraz morzsát a cinkének.
Verebeket puha szalma,
dundi gyermeket az ének
vigasztaljon nehéz éjjel.
Öröm kéne. Örömágak
lebegjenek a szívemben:
ne maradjak ilyen árván
tavaszt váró melegemmel
a bánatok januárján.

A JÖVŐT

ezt a főnevesült melléknévi igenevet
ezt a megfoghatatlan holnapot
ami helyett az ember
mindig csak jól ismert mát kapott
ezt a ribanc némbert
kinek a kárára sokszor spekuláltam
kihez hogy méltó legyek
annyit kényszergettek
hogymár-már a mát is
szinte megutáltam
ezt a száraz kórót
melyet anyám kölyökkorom óta
szememben istennővé öltöztetett
ezt a gőgös szüzet
aki legnagyobb irigye a mának
ennek a ha-akarom-szeret lánynak
ezt a rézkrisztusos fakeresztet
kitől egy szerető mosolyt
kilencven térdelő hívő sem szerezhet
ezt a jövőt
ezt a soha-meg-nem-jövőt
ha egyszer megérkezik
két kézzel fogom dobálni sárral
mert miatta nem tudtam soha
csendben megbékélni a mával

Tudom
aztán kiballagnék a hídhoz
s a karfára dőlve
kavicszal dobálnám a vizet –
hova tűnik a holnap fénye
ha minden dolgomért
a biztos ma fizet

ÉNEK A JOBB FELEMRŐL

Próbáltam aludni széles sezlolon,
de egyik oldalát úgy hagytam, szabadon, másnak;
ültem pazarlón gazdag asztalhoz
– nemegyszer kenyér s retek mellé –
egyedül,
de sohasem közepen:
üres helyet hagytam az asztalfőn mindig
egy másik terítéknek.
Egyedül talált az idén a május,
bólintott,
hogy selyembarkával látott az úton,
s már csak messziről hallottam suhogni
lombos bő szoknyáját.
Aztán az erdei tisztáson
a pokróc szélére feküdtem naponta,
egy testhelyet szabadon hagytam mindig,
és úgy lestem
a vérem körútjain kopogó lépteket.
Zuhogó esőben, az ereszek alatt
jobb felemen
helyet találna még egy másik.

Megzsibbaszt az ital, ha magamban iszom.
mert kettőnek kérek és rám marad.

Káromkodom kettőért is,
mikor felém rúgnak,
két öröm is ég a kacagásban.

Nyugtalan alszom ágyam szélén,
úgy hagyom felét
tisztán,
makulátlan.

ÍGY ÖRÖK

Az ősz ül
velünk egy padon
Mi négyen.

Augusztusi-búzaszín
az alkony.
Oly tiszta, hogy
már szürkülni sem mer.

Tartsd még itt
a szívemen a kezéd...

Haj: lábujjhegyen
oson egy autó. –

Sóhajtani is csak
halkan mer az ember.

Halkan peng a rím is.

Valahol kongatnak
az idő kupoláján

Teriék búcsúznak,
tipegnek haza a
mégis-szürkülőben.

Menjünk, Klári,
de hallgasd még egyszer a csendet:
csobban benne a szó,
a csók
pucér fiúcska –
lapos kővel szó a sima színen –

így dobog a szíved.

SÓSFÜRDŐ

Már mindenki itt van.

Egy átalvetőből cseresznyét árul
a nap-színű szalmakalapos alföldi öreg.

Mint korondi katlan,
izzik a telep.

A padra ájult
konok gyógyulni-akarással
tegnapi tragédiám,
a hindu filozófia szerelmese, –
 másfél óráig gyötörte
 pihent agyam a tegnap!
Egyszerűen ellopott Tőled.

Sikongva tusol már megint
anyu kicsi lánya.
(„Huszonegy éves, és már szépen úszik!”)

A szél is –
ugyanúgy, mint tegnap, –
lefújja bőrömről a perzselő napot,
és hűvös kendőbe göngyölít.

Már mindenki itt van.

Két lipován csapkodja a blattot,
a könyvtárosnő duzzadóbb, mint tegnap
S az égen győztesen kacag,
vonul egyre fennebb
az olvadó nap,
a gyógyító élet.

Ugye megjössz te is majd, délig?

A VIHAR AZ ÁLDOZATRÓL

Jégszeges csizmákban járok,
s ha éjjel –
csokros villámokkal szabdal az önvád:
dörgéseimmel rettentem a tikkadt világot.

Ágyszagú kárörömük nyugtat
(„úgyis elmegy”)
s míg cserepeket verek a porzó udvarra,
tudom: tovább kell mennem,
de hagyok nekik figyelmeztetőül
öles derekú fákat
gyökérből kicsavarva.

Hány tengerről hordom
a makrancos idegű felhőt,
hogyan vizük legyen, –
s örömükből
nekem is jusson egy arany pillanat...
Elfelejtik,
– az új patakon
papírhajót úsztat egy gyermek –

az apák elfelejtik,
hogyan dühödt vizemért ne átkozzanak.

A HIDEG RÉMEI

Fázom. Nemcsak tavaszra-várva,
(nem mindig beteg a részeg)
az csak didereg,
kinek nincs télkabátja.

Varrunk, felöltözünk lassacskán mindent;
nincs már testrészünk,
melyre külön ruhadarabot nem húztak.
Lassan szarvasbőr-tokja lesz a szívnek,
a lelket dugaszolt üveg védi fagyástól,
és lesz aztán szövetkezet,
– külön könyveléssel –
hol csak lelkiismeretet
és hasonló ritkafémeket krómoznak,
lesz maszek, ki mankót készít
rendelésre pontos méret után
görbe gerincekhez,
és lesz talán ortopéd-osztály is,
hol ficamult elveket vizsgálják, idegalapon;
elmeógyógyintézet, hol a Tisztelt Környezetet
kezelik emelkedő dózissal lírakivonattal –
míg a bolondok szabadon művelik a Földet;
műanyag hit-protézist
– bazárban vásáros portéka –
és célokat találsz majd,
s ha van összeköttetésed –
a bizományiban prima használtat is
(pult alatt)

Kóros, (magamnak mondom)
ha figyelő szemmel
csak kifelé látok...
...És víziók, – hűvös acélú örök
látogatnak meg időnként,
hogymegrontítsák belül
a m á s i k világot.

IDEGEN ÉJSZAKA

Alszol, engem éjtem elvetél.
Nézlek, és csitítom magam:
Új nap jön, aludj, szépen kérlek...
S a sok érv olyan súlytalan.

Lehet, sövényvel vesznek körbe
Hajlékony, izmos nappalok, –
De most fordítsd felém az arcod:
Reggelre meg is halhatok.

HA MARADSZ

Ha maradsz
rád adom legszebb szavaim
hogy akkor se fázz
mikor a legmesszibb a vágyam
Kutass óráink között
és akkor is találj vörösen izzót
mikor én – valahol –
percnyi tüzet se találtam

Ne félts –
Én útjaim végén
mindig kirakom
madárlátta perceim
Hát erős légy
(De erősebb lennék
ha megcsókolhatnálak zuhanni hívó
mélységek fölött a rozzant hidakon)

FÁK

A fák a földet markolják mindig
karcsú ágaik
száz-síkú lomb mögé bújnak

Ha valaki fában az ég felé törő
sudárt dicséri
tanúnak hívják a madarak hangját
s földre pergetik
a szomorú védőbeszédet

Mikor a percnyi parazsú gizzgazok
október végén
füstcsóváikkal az eget pamacsolják
az én fáim álmukban
felszökő lángú máglyákban égnek

EGY SÍRKŐ MELEGÉNÉL

...És most vonulnak a szelek;
nincs egy is,
mely a ráncos tenyerű fákra visszanézne.
Egy órát őszintén lobog délben a nap
(jaj, mondjam, el,
hogyan egy fűszál tövében
vörös levél alá bújt halni egy bogár.)
Fényes oldalukkal befelé forduló leveleket
vigasztalnak a becsapott ágak,
kattog a város
a szelek hosszú szerelvényei alatt –
visszahívja a világból
tavaszt kereső bátor fiait.

Egy sír mellett ülünk,
a lány
„itt szeretni szabad?”
egy tavaszi versembe menekül –
hagyom.

Van egypár méregzöld akác itt körül,
az idén újra próbálják
– makacsul,
mint a százszor elrúgott kuvasz –
az utolsó percig fel nem adni a zöldet.
Egy kölyökszél a folyóból
krizantém illatú harmatot markolt
s a házakra, fákra szórta ma reggelre
vigasztul. Mert éjjel a vihar
dühödt állatként ront a hegyeknek,

reccsenti az erdő csontjait,
egy szorost kiséper,
ahogy a tutajként ingó mezőkre vágat.

Fázom.

Száraz emlékhasábokat vetek a tűzre:
vajon sikerült beszereznünk a szükséges tüzelőt
a meleget áhító világnak?

NOVEMBERI KÉRVÉNY

Becsukta ablakait az erdő
Titokban komor fák
kifutó viharok szíjait bogozzák
Rittyeg a Bükkös
araszos szalonnájú fagyot hajkurász
Fűtögetek
Már nem is fölös barlangomban
mit tenyérszerű résen a kucorgó barackra engedek
 És kérem alulírott
a Nagy Barátokat
kikkel a langyos éjszakákon
csapatosan jártunk –
már ne is jöjjenek
alig elég a borom – s vigyorgó kedvem –
egyik verstől a másig (Uram, nem vagyok méltó)
Fűtögetek
 És nem vagyok magamban (itt a szél)
és túlevelek is szabdalják
a fagy durva testét
Hogy féljem a telet én
ki évente
száz földre-boruló őszt is megérek
A magam
az őszt meg a tél háromszögében
mindig találok furcsa rügyféléket

ÉRZÉKENY EMLÉK, FENYŐVÍZZEL

Ma ide ülünk kegyeletből,
gyere.
Ezt a zöld rácsot,
mely most a világgal összeköt
– emlékszel? –:
akkor szegfűkkel tűzdeltük tele.
Ne félj, egy decivel sem iszom ma többet,
ha idegyűjtöd emlékeiddel
a világgá szaladt jóbarátokat.
A főúrtól fenyővizet kérhetsz,
– így volt?: „A medve barlangjánál forrik” –
és nem fogom feltenni sötét szemüvegem sem,
hadd kössön pillantásom ennél az asztalnál
hiányukban az idegenekhez.
Akkor egymásra vártunk, ha súlyos volt a szó:
...Hagyjam? Ma már tisztán látom,
hogyan a havasok mit rejtegetnek.

Akkor sirattuk, hogy Gyuri nincs velünk...
De furcsa, hogy ennél az asztalnál
egy deci és a szegfű ide gyűjt
egy kicsi megváltott világot!

Sötétet ingat a fiatal lomb,
s én úgy hallom:
fenn a Madarasin valaki kiáltott.

IDÉZŐ

Járok bolydultan; csak mosolygok.
Azt hiszik:
a homokban aranyat találtam ... –
az asztal kőlapján élnek még tenyered
finom erei, mint őskori levelek
törékeny nyoma palában.

Sokszínű vászonnapernyő billen,
int a szélnek,
s kevéske napot az asztalra csorgat; –
neved mondanám –
félek:
hangomra idegen hangok válaszolnak.

Apró hullámokon táncoló
száz kölyöknapocska ünnepe lobban...
– Csak mosolygok,
s elakad a léptem, ha a tiedhez hasonló
lábnyomot látok a homokban.

SZANATÓRIUM

Kór cimbalmozik az idegszálakon
Üveghangon túli zenére
iszapos hasú szörnyű állatok
telepednek fogásra tejre könyvre
A szürkület apró csigákkal érkezik
mutatnak fontoskodva a sebhelyes falakon
Fa nincs
Csókkal is fűtenek
Hideg lúgos az agykéreg
Tél nyomja csontos vállával ablakom
...Majd jól érzi magát, meglátja.
És: írni – keveset!
Bár papírt is behozhat.
(A melle – két rezgő buborék.
Legszívesebben felüvöltenék:
Megható, ahogy itt a
Fiatal költővel foglalkoznak!)

Volt húsom kenyere
és szabad voltam
Akár a kóborló állat
A kór kerekei alatt dörög az éjszaka
s koponyám falához ütődik
belülről a szó

„kívül a magyarázat”

Minél több édességet... Fogyaszt alkoholt? – Parancsol, tilt, s az idegek rémülten merednek, mint sziklához vert gályából a bordák, és ami az erőmből még mára megmaradt, kiáltoz – de újra csak hozzám, – hogy elestem, mielőtt kiálthattam volna.

Orvos cibál
keserű méreg éltet
Távoli csillag hajlik fölém éjjel
ráz felébreszt
ha égő fenyvesek vadjai marnak
Magáért mentene ő aki tudja –
szinte semmivé tett

Ringass, fehér ágy, nyirkos éjszakákon, –
dúdolom,
pedig értem:
zúzmarás sarokba szorult tudatom ringat.
Kuncog a lázgörbém: Sikerült végre
gondos otthont, hivatalos papírt
szerezni bajaidnak.

SAJÁT TALAJ

Igen, én azóta megjártam,
mit a lélek magának megteremt:
az egy testre kiszabott
S bejárni szükséges végtelent.

Suhantak ketten, mert a lélek
magában nem mehet,
s mert néha
a meggyötört testnek is szállni kell;
de így tudd:
tisztább nem lehetsz nálam semmivel.

Fűhegynyi harmatban
testem örökre tisztára moshatom.

ÚJESZTENDŐRE, FIÚKNAK

Hé!
Újévet kéne szólni,
de hogyan találtok ajtómra,
ha köröttem a fenyők még mindig értem fáznak?

Topogva
derékig havasan
cifrán káromkodva –
csak jöjjetek,
jóestét se szóljatok, és kioldom
kedvem, mint egy selyemsálat.

Öregem, rúgd be az ajtót,
– kilincsre ragad a bőröd –
savanyú a borom, szobám egyetlen dísz
ágyam fölött egy pár női kesztyű, –
mióta isten az isten,
nem látott ekkora újesztendőt.

Három hasábfám ég,
jó fiúk: én mondom – csupán értetek.
Fűteni kéne reggelig,
hát hozzatok nótát a hegyek aljából,
s ha kigyúl a hajnal – akkor se féltsetek.

Ha majd a Nagy Zsoltár kilencven ujjunkon
a havasok fényével feljutott az égig –
lehet, sírni fogok,
mert részeg leszek –
de tántorogva kiiszom poharam
fenékig.

APÁM

Készített kredencet, ágyat –
én úgy hiszem ma is:
ő bútorozta be az egész világot.
Frézert, karcsú léceket nevelt,
és meghalt, mielőtt megtudhatta volna,
harmadik fia milyen álmot látott.

JÖN EGY AUTÓ

Csillaggal nyúlnak felénk az éjszakák.
Az ablak árnyékrácsa
négy fénytáblát illesztget
erre, majd arra a falon.

Jön egy autó

Örvénylik alattunk, fölöttünk a csend,
a mássalhangzók cingár sóhajok;
köröz az ó és megáll
a villanykörtén, mint egy buborék.

Aztán már nem is mondod,
csak szemedben látom:
három szó hogyan köt kérébe
százötven meglelt éjszakát.

Maradtál a kévekötővel...
Maradtam én is. A nyúl szemén
– ha el is pusztul – ott marad
a rácsos ajtó
és minden cifrája.

HAJNALI RIPORT

Kolbász
egy üveg sör
hízeleg szókén

szögletes hajnal
kockában ki lehet mérni
– ma miért keltek fel
a bászkás emberek

Isznak egy kicsit
– hánykor jön a busz –
egy monopol
két sör
uram egy rumot kértem
s kacsint hozzá

Vasárnap
Friss piacszagú délelőtt
ma mint híd
feszül a két válla

Rokonok
Lengetik
a múlt hét hétköznapijait

Tedd el a füzetet
Koccints

AZ UTOLSÓ TÜZ

Hatalmas városban születtem,
s hogy én is nagyra nőjek –
édesanyám szőke mesékkel altatott;
de én megcsaltam csobogó estéit,
és álmomban sárkányokkal vívtam.

...Csoda-tüzeket raktam a kaszálón
esténként, s a lángok rácsain
felnőtt jövőmbe próbáltam látni.

...Kihajtott gallérú tiszta inggel léptem
a százsarkú, szögletes világba,
s hogy furcsa volt a lángom –
a hősökötől irigyelni kezdtem
a tiszta tüzeket.

...Már utolsó tüzem is megraktam.
Kik erre jártok,
gyűljetek köréje, melegedjete,
gyűjtsatok rá, s ha szidtok, megbocsátom
azoknak, kik tudják:
égni füst nélkül nem lehet.

NOSZTALGIA

Csak ülsz a víz mellett, sárszínű
csonka lombokon babrálva.

Mire gondolsz?

– Magról növesztett a tövében
s aztán kiszáradt
kölyökkorom büszke diófája.

Hónapok óta nem írtál semmit;
mondd:

nem hiányzik a szavak zenéje?

– Egy asszony ment át
a gesztenyék alatt,
mint a nap,
úgy nézett a fia fejére.

ZILÁLT TESTAMENTUM

Fiam, jó fiam, a fülemben
most távoli hangok csengenek,
hát szeretném, ha percig rám figyelnél,
tán tudnék most valamit, –
örökül valamit mondani,
egy csak-egyszer-fájó éneket.

Lehet, furcsállod majd,
hogy egykor az apád
annyit babrált a színeken.
Ne szólj;
egyszer egy nagyszemű lánytól
életet kaptam, és azt szebben élni
nem tudta volna soha senki sem.

Voltak poharak, igen, szép fiam,
de a féktelen
nóták mögött a gyönyörű lángot
ki tudta volna látni nélkülem?

Fiam, valamit üzeni akarok
a tűzről is,
hogy soha el ne hagyd!
Meséket tudnék mondani róla,
melyben százszor is kutatni kezdtem
karcsú, felkúszó lángodat.

Szép fiam, ha értesz majd a szóból –
te lásd,

mit diktál majd az értelem...

– Kések az első csókkal, szép fiam,
mert a lángnak köze van az úthoz,
melyen az édesanyádat meglelem.

TENDENCIÁK

I

Vonz a mély
alámerülök parttalan vizeken
kutatok
gubancolódik minden idegem
nagyon messze rúgtam el a felszínt
menekülök a fenékről fulladva
már üdít az olcsó oxigén
mint forgács vagy üres doboz
úszom a vizek felszínén.

II

Úszom a vizek felszínén
Látom – bár erőtlén
mégis –
árral szemben is sodorhat így a szél
csökkent hullámok forgatnak körbe
háttal állítva
utannak meg a fénynek
undorral hántom le súlytalanságom
míg testem újból
sötét mélységek súlyos titkaiba mélyed

ILYEN LESZ

Azt mondtam, a sátor
háromszöge alatt a hátamon feküdve:
ilyen lesz és ilyen leszek, mikor meghalok.
Akkor elvette kezét a szívemről,
madár csapódott a feszítő vashoz,
és hirtelen sötétedni kezdett.
Idegen árnyak táncoltak a sátor lapjain, –
és csak pöttynyi ujjbegyei mentettek meg attól,
hogy nem támadt rá dobhártyámra
a göröngyök döndülése is.

EMLÉKEZZ AZ ÉLETRE

Eltűnt barátom emlékére

Hogy tudtad megtenni?

Erő kell ehhez, vagy a csak-hullni-tudó kő
állhatatos hullni akarása?
De hiszen a követ nem indítja semmi,
csak a súlya,
s ha hull, hát ebben saját
lényegét nyújtja.

Emberi lényegedből
szomorú hullásod mit adott s kinek?
Az élő élet minden törvénye
élve akart látni...
Te voltál a kezdet, a vég, s most leveted
emberré öltöztető attributumaid,
hogyan visszatérj oda,
ahová nem küldött, ahol nem várt senki.

Hogy tudtad megtenni?

Hisz szemedben vibrált a kép – az aranyos élet –
a finom leheletnyi érzet,
agykérgeden egy világ gondja kérte a rendet
lehetőséggé gyúrva a messzi célokat,
ajkadon csókká formálódott a kedves öröm;

hisz ez voltál még a tegnap!

– Agyamban fájó sebet hagy a gondolat:
nem találtál köztünk semmi szerethetőt.,
egy álmot, amelynek millió örüljön veled,
egy embert, nőt, társat, aki szeret,
egy állatot, mely sír, szűkül, ha bántnak,
ó, egy tárgyat,
mit rajongva mutogatnál a világnak,
s mit szeretnél,
ahogy csak TE tudnál szeretni.

A sas elbúvik halni,
de mint SAS búvik el,
és mint minden elfáradt őse.
A kő lehull, ám lent is KŐ marad –
te hulltoddal megtagadtad magad.

KOMPOZÍCIÓ

Harangszó. Nem is olyan csendes.
Tompá dobbanással ütődik szívemhez.

Könnyű a szó, mint libbenő júliusi árnyék,
őriz, hogy emlékeddel az éjre rátalálnék ...

Riadok, mint kölyökkoromban,
mikor halálra szeretett madaramra néztem...
– Gyenge fűszálam, nem bírtad ki törvényem:
kit szeretek, lobogó lánggal
tüzeket szító tiszta égig égjen!

Nyaram fölperzselt. Most – pusztá mezőben
elhalni nem tudó láng – magamban égek.
Ujjaim tartom az utak remegésén
minden éjszaka: várlak,
és engem vár idegen lányok tánca,
azoké, kik
– valami múltért cserében –
vélem üdvözülnének.

Távoli harangszó. Esti remegés a tájon:
a folyó üzen – egy ingó szigetén
néhány fűz forró lombja libben.
Csak harangszó –

Magamban kereslek, hogy fájjon,
arcom szigetét idézem nyugodt szemeidben.

KIT A JÓRA SZÜLETETT JÓSÁG IS

MEGGYÖTÖR –

kiáltanám –, a remény sem hírnök,
s az esti zajok félnek, csak körbe járnak.

Csöndben,

akár dús szirmú fekete rózsza –
kinyílik tikkadt mellemben a bánat.

Riad a kölyökkor bennem:

fájni is tudó álmait a gyermek kire bízta?

Legszebb csókom is szép Mese,

örök ígéret,

saját kopjafájára írva.

SAJÓ

A vihar két kézre fogta
és ordítva rázta az eget,
hogy darabokra szakadva
tört üveggé hullt a mennyezet.

Sajó, az egyéves kutyus
kötve volt,
de valahogy kinnrekedt az ólból.
Felborzolódnak figyelte ő is,
mint valami felfordított,
mázás mosogatótálat, az eget.

És mikor a megbokrosodott fellegek
tüzes karókkal tűzdelték körbe a falut, –
rémülten meredő polipszemekkel
bámulta hitetlen a felborult világot;
egyvégben üvöltött,
ahogy csak farkasjárásakor szokott.

Aztán az égen a megvadult vizek
hirtelen másfelé vették útjukat.
Minden a régi.

De a kutyává nőtt kutyus
három nap óta csak nagy ritkán ugat.

Koslatnak macskák, vásott gyermekek –
ő mereven ül, csak szeme nyugtalan.
Én értem: megnőtt;
a vihar után hallgatásának súlya van.

EGY MOSOLY ONTOGENETIKUS FEJLŐDÉSE

Van aki gyűjti a szenvedést
mintha az ezernyi csikorgó fájás
messze robogott
hajdani népek császáros ércpénze lenne

Túlnövi lassan a gyűjtemény
ahogy elborítják a lombok
a felszökő törzset

Ekkor már a húsz éven aluli szépek
legtöbbször észre sem veszik
Éjjel felriad dühösen tornáz
viselni kezdi legszebb ingeit
és engedi
hogy kifusson minden találkozáskor
titkainak házórző ebe
az a megmaradt egyetlen
elkopott mosoly

FAGYÖNGY

A gond elbúvik
Jó úszó
ha akarja se látja

A gond jelen mindenütt
a harkálynak
 acélos kéregben
a fecskének ha bogarat hoz és fészket
 üresen találja
a fenyőnek pudvás gyökérben

A gond elbúvik
 egynek
másnak
 adósságíz a csókban

 néhányak
úgy társa hogy belülről tapad
 fagyöngy
kényszerű kapott-dísz

még integetsz is véle

POGÁNY LITURGIA

Mindig én formáltam magam, és mindig olyanra,
amilyennek látni szerettem volna a jövő világot.

Tizenhárom éves koromban először nevettem ki
a felnőttek kitalált okosságait,
ahogy kiálltam tizenharmadik születésnapomon
szemben az Akácossal.

Hogy néma, azt tudtam. És mikor felcsapott két karom
égből jövő ékként a földhöz szegezett, és éreztem:
kiáltanom kell, mert az ikervillámként tépő
két szál valahol a szívemen találkozik –
tudtam: boldog az Akácos,
mert már nemcsak magamért szólok.

Akkor láttam: lépni akarnak a fák,
puha lombjukat arcomra szánták simogatónak.
De közelebb hozni nem bírta egy sem,
hát mozdult az egész maréknyi erdő.
(Ki látott hatalmas akácot?!)

És én csak azt éreztem, az egyetlen gömbbé olvadt
idegen örömet, mely akkor ránk ereszkedett,
földöntúli kegyes megértéssel egybefoglalt ott
engem, a mozdulni nem merőt a lépni nem tudóval.

A szépséget akkor láttam meg először, úgy,
hogy még-rózsaszín testem fáj belé;
olyan volt, mint akkor a lány,
– már tudtam, hogy vannak lányok a világon –
olyan volt: bennem mosolygott egészen,
szombat-illattal s gyáva ujjajaitól messze.

Így akart mozdulni felém a maréknyi erdő,
és hogy nem tudott, – mint valami varázsló,
nekem, a méltónak adta rejtett kincseit,
hogy apostolának valljon a szépség, a jóság.
Egymilliárd sejtem gyújtotta lángra,
nem-álmodott gyönyörű öröme,
hogy forrón vibrált az ég is,
és nem-ízelt csókmelegből összeállt lányt is
lehelt a gömbbe: fájjon;
tudjam azt is: fáj az öröm, ha teljes.
A meglátott szépségben akkor alakult –
mint hatalmas nyomáson a gyémánt – az igazság:
az öregek százszor is hazudtak!
A südőt elkergetve százszor is hazudtak egymásnak,
mikor azt bizonygatták: ki kell vágni az Akácost.

Akkor már megtudtam: én nem engedtem!
Emberek! Én nem engedtem! Ez a legnagyobb igazság:
én álltam fejszéték elé!
A legények miatt;
mert honnan hoznának májusi csóvát,
fehérvirágost
az illatos blúzú lányoknak?!

Apróvá zsugorodni, összecombolyodni!
Az izmok, csontok abroncsaival
összefogni a testet,
hogy szét ne szakítson
a megtalált igazság gyönyörűsége;
örökre itt marad az Akácos nekem!
Emberek! Én nem engedem elpusztítani!

És attól kezdve formálom magam.
Fájt, és szégyelltem, hogy vézna a testem,
méltatlannak találtam azóta magamhoz;
és az időt aranyban oldó játékot,
azt is elkergettem:

Hittem, ha kettesben voltunk az Akácossal,
hogy mostanában azért nem száll alá a gömb,
mert még nem váltam méltó férfitá.
Hát nemesedni még inkább magamba fordultam, –
míg tegnap szentstólás férfiként
elébe mertem állani:
– Ismerj meg, Akácos, ó, megismerj hát!...
Fölöttünk húztak, mint földszínű kövek,
a néma madarak.
Ő csak zsugorodott;
a télen kifagyott legszélső fái
megmerevítették bennem a komoly, májusi zsoltárt:
– Senki hozzá ne merjen nyúlni a szent...
...Befelé nyúlt minden karjával; s aztán megindultak,
megindultak befelé!
TŐLEM távolodtak a fák!

Hát akkor legalább ágat, élő nyerseket adjatok!
Mit?! Veszek! Rabolok!
Kiégetem az árkot is hét nap s hét éjjel!
Nem kellek komoly szövetségesnek? Füstöljön,
nyersfatűzön senyvedjen minden papírom!
Hittanok, száztízparancsolatok – huss!
szent férfistólák – égni a tűzben!
Nyersfatűzbe hulljon a sok kacat rólam!
Pállott törvények – huss!
Tűzre, ruhák, s kibőjtölt meddő szabályok!
Karjaim?!
Hol van az illatos blúzú?
Ha ölelni nem tudnak,
a karjaim is hulljanak a keserű füstbe!
jaj, a két szemem, kiket álnokul annyiszor lehunytam,
már kiásni nem tudom, hogy a nem-látásért
megbűnhődjenek,
hát ím, a nyálkás tűz fölé tartom,
hogy marja keserű füsttel, ha látni nem tudják
még egyszer a kettőnket fölkapó gyönyörű gömböt!

Jaj, a tűz... csak füstöljön...
én már nem akarhatom, hogy zászlót lobogtatva égjen...
Most mitől lobbant az égig? Hisz amit ráraktam,
az kóc volt, égni-nem-tudó, és megáztatva könnyel...
Mitől loboghat, egek, mitől loboghat így?

A testem, mit annyiszor eldugtam,
jaj, a testem de gyönyörű így meztelen, tűznél,
a kócok gyönyörű lángjánál!

A két karom!

Rózsaszínűre ölelik őket a tulipánlángok,
árnyékuk, lám, beszalad egész a völgybe, – Hujj!
a két pogány, gyönyörbe ragad hét falut!

Lábaim!

Micsoda két harangláb,
és hogy tartják ünnepet kongató szívem!
Mellem meredek újból, mint szemben a Kisbükk,
hussan, és oldalt tér róla a szél.

Hujj! lobogjon minden;
gyere, Akácos, te is kivetettél,
hát felgyújtlak ennél a tűznél téged is!

Ünnepeljünk – szólt, és kiküldte elém
örömhírvivőnek a lányillatú lenge füveket.
És a kiszáradt fák mind kizöldültek,
és felém nyújtották karjaik, kik eddig elfordultak.

S hogy már minden a lángok fényében úszott,
előrehajoltak,
lépni akartak a fák,
puha karjaikat szememre szánták simogatónak;
susogva rám leheltek –
mögöttem égre futott a pernye.

Kinn maradtak az ámen tanúi, a szűzi fűszálak,
de ők sem tudják:
a sűrű mikor ölelt fel végleg.

VILÁGNYI HOLNAP

Szavam kátrányos földre koppan,
tüze s ereje sincs, úgy látom,
ehhez a télhez.
(Egy kicsit átok, mikor az ember
hallgatni, de szólni sem képes.)

– Hát szólalj, szabadság,
arról, ki teremtett!
Bontsd ki a szavaid tiszta figyelemnek.
Brazil vagy székely tanyákon
ha kinek kedve sírni támad –,
bontsd ki a melleid ez iker-világnak! –

Szólalj, szabadság!
Szavaid hasábfák legyenek a tűzön.
Szólj az életért –
s kopjafát adok felkiáltójelnek,
kettőspont anyák könnye lesz,
kik negyedszázada háborút temetnek.

Szólalj, szabadság!
Szavad el ne nyomja békében sem
nagyképű gépek zakatolása.
Légy vizünk, kenyérünk,
kenyéren s vízen tarts,
hogy éretted való
gyönyörű rabságunk mindenki lássa.

Riad a szó,
tüze sincs, ereje sincs talán ehhez a harchoz
ma még kátrányos földre koppan.

Szólalj, szabadság!
Magamat is lássam
fényekre bukó világnyi holnapokban.

VEZEKLÉS

Nagy bűnöm lehet – mea culpa –,
most már belátom –:
azon kívül, hogy virágot, gyümölcsöt loptam,
éjszaka ablakon be- és kiszöktem,
templomban – írtam, hogy mea culpa! –
templomban csókolóztam (a lány az szent volt,
én tizenhét éves),
nagy bűnöm lehet azon kívül,
hogyan születtem
s káromkodni is lassan megtanultam
(a tehetetlenség – magában is erő!);
hol az utat százkötetes receptre adják –
magam választottam sok ismeretlen közül az utam,
megcsókoltam egy lánynál leányabb asszonyt
– írtam: mea culpa! –,
kísértettem földi isteneket: „Csak hogy megéljek
– így hirdetem fennhangon –,
csak addig ismerem *közösből* a *hasznot*.”
Nagy bűnöm lehet,
s vezekelni (talán) lassan fáradok.
Bosszantja e VÁROST, hogy a hízást halasztom
(pedig etet, ennem ad [vet])
és hogy megmaradt sovány felkiáltójelnek a testem.
(És érzik is, szemükön látom –:
kicsit fenséges-pirosabb, mint az övük – a vérem.)
Azon kívül, hogy élek s gyalog járok
(„SZEGÉNY, NAGY BŰNE LEHET”)
botrányos ezen a csöndes vidéken
(meg is égetnének lassú tüzeken –),
hogy füvek és szelek tanítója lettem,
hogy tudok szólni az IDŐVEL, kővel,
és ha fázom
(meg is égetnének lassú tüzeken),

ujjbegynyi meleget
a madár ad, mely elhúz felettem, – jaj,
mennyre semmi mindez – törött játék –,
nagyobb bűnöm lehet, hogy így kell vezekelnem –:
vers tör kerékbe nappal,
s a nappalra az „áldott” éjszaka
verssel kell feleljen.

A SORSOM VAGYOK

A sorsom vagyok – nem lenge őszi sóhaj,
ha házon kívül a sorsom magyarázom.
Kutya sem kérdett: mi végre jöttem,
mi melegít, mélyen valahol,
belül az olcsó ruhákon.

Így tudom hinni, hogy nagy ricsajokban
valaki mert elhallgatni értem,
ki nem mondott szavaim próbálta mormolni –
Vallom: kölcsönkaptam a szót,
mint cérnával mért kenyeret –
gond az adósság,
s még mindig merek csenddel válaszolni.

Nem kiabáltam, ha döglött terveim mellett
szesszel melengette álmaim az éjfélt –
hagytam, papoljanak mások tisztaságról.
Utam maradt – időm alig-alig! –
a szabadot dicsérem, innen a szabadságom

A sorsom vagyok.. Arra sem büszke
– bár jó alapállás –,
hogy apámtól egy hátizsákot örököltem.
Járásom kimért, csak dühöm irdatlan,
mikor ÉRTE és ELLENE csap össze fölöttem.

Nem leltározok – szám a szám –,
a múlt idő csak mondataim zárja;
de hát: – körmömmel kapartam
kockaköveket,
míg kezem alá köpdöstek –
„Hiába:
magad sem mentheted, árva csávó,
hiába repesztik mellkasod törvények!
Nem látod?
Fejjel rohansz a falnak,
s koszorút adsz riadt semmiségnek.”

Marad a szó, a szó,
szívét gyilkolni azoknak,
kik szavakkal elveket kasztrálnak.
– Egy lélegzet,
– alig elég másra
ennyit adjatok
csak, hogy erőm maradjon a holnaputának.

KONOKUL ÓRIZ

Olyan a holnapom, mint annak,
ki örökölt sírhelyét is eladta.

 Kéznél van pár óráam –:
százfelé hasadt földet döngetek,
s érzem:
kihűl az öklöm –
mozdul,
s testhelyet egyenget két göröngy alatta.

Lehetetlen-konokul óriz magának
a gond,
– bár értem csak egy-egy percet áldoz –
Ilyen szigorú csak a bozót lehet,
mely – mint egykori védők –
tapad a roskadó várak falához.

Eladnám,
vérrel együtt is kivetném magamból!
Már nem is formám,
 mint fenyőnek sudársága!
– Jó cimborám,
 ne riadj: nem *formám* –:
lényegem, mint fény a villámlásban.

HÓSZAVAK – TEAILLATÚ ESTE

*Csiki Lászlónak küldöm
ezeket a riadt sorokat*

A tegnap, úgy hét óra felé, este
egy percig hirtelen szelíd és tiszta lettem.
Teaillatú volt a város,
és láttam – kisimul egy kanyar homlokán
a ránc, az út visszalopja minden göröngyét,
s lábujjhegyen járnak az emberek mellettem.

Hallgatóztam földszinten a házak mellein,
s hogy hirtelen szelíd és tiszta lettem –
jegyezni akartam a beteg órák diagnózisát:
egy hurutos csatorna hörögte a telet,
lakásra indult egy lány, egy asszony
készítgette az életre tízéves kisfiát.

Teaillatú volt a város,
fáztam is,
de csontom, bőröm visszafogta a döntést:
VISSZAFELÉ MERRE KÖZELEBB.
Benn egy óra ütötte a nyolcat.
Kit egy hideg perc így kirabolhat,
annak megtérni többé nem lehet.

Éjfélkor dohogott, már rám mordult a város,
kéményujjaival fenyített,
amiért a lennebb hajló csillagokra néztem.
Kormok tapadnak kívül-belül
a házakra, mellkasokra,
s hiába keringnek hószavak a szélben.

TANÚ VAGYOK

Robert Kennedy emlékére

Tanúnak idézem magam:
láttám,
hogy ujjbegynyi fém éli a halál szabadalmát,
és azt, hogy törvényerőre lépett az átok –
hát hallgassatok ki:
én rendbe kívánczó törvényt kiáltok
most,
míg valahol puha kalapok alatt
a mindennapi halált kiabálják.

Szerszámok fémje
drukkolt az ércet vajúdó földnek –
és ide kellett jönnöm tanúsítani:
köröttünk most maga a halál is gyászol.

Tanú vagyok –: kit vádolhatok,
hogy ezen a napon
a kiábrándult Törvény is elrúgott magától?

MAGAM FAGGATÓ

A csend figyel, ahogy a kövekről
a habok dühösen fejest ugranak.
Itt a lábamnál valamit locsog,
arrább fáradtan megtér a víz
az égerfák alatt.

Ha útját állják – sietni kezd,
ront, rohan, kiutat keres,
mint akinek százféle a dolga. –
Így, valahogy így kéne:
okos dühökkel, vagy a fájdalomtól
kétrét hajolva

kaput, s ha kell, mellet is
döngetve, pimaszt s kemény ellenséget,
büszkét vagy félénkeket, gyávákat félredobni!
Pihenni egy órát tisztán, lehunyt szemmel,
mint napozó lány, – és tovább,
rohanni tovább, mikor már halotti

csönddé kezd válni az éj,
mozdulna a kéz,
és világosodik a zajok temetője.
Faggatni az izzadt perceket –
és holtfáradtan érni delelőre...

Álmok...

Százféle munkát végzett ez a víz.
Tisztított, örölt, befogadta az öngyilkosokat,
arcon simította azt,
kit a gyilkosok a hídról belelőttek.

Magam faggatom:
egyetlen munkád a vers,
befejezed-e,
míg felállítanak egyszer felelőnek?

BOLOND RÓZA BALLADÁJA

Beleköpdöstük, beleköpdösték mellébe
ködökkel fehérített, számtalan
félelmes éjszakánkat.
Ma már szelence: benne röhögjük esetlenségünk,
botló nyelvét tépnénk
szépet felejtő dadogásainkért, ha bántnak;
hülye nyála feldühít, s makogásáért
(az úristen tudja, mire gondol)
ha éppen saját hangunkra emlékeztet –:
a vízbe taszítanánk rozoga testét.
Majd elnézzük, hogy él, megkínáljuk,
ha perc örömet hoztak a közeli esték.

A dadogást a szó is szenvedti.
Az isten seperete le markáról azt,
ki érzi: fogain a hangok összetörnek.
Ő, a Bolond, átkait is úgy öklendi ki,
hogy a bűn is magára húzná
az utolsó tiszta földet szemfedőnek.

Világa saját, (csak számunkra sajátos)
totyogó, meg-megtorpanó
mondataiban a tárgyak is élnek.
Bolond világ, honnan tudhatnád, hogy
nem az az igaz,
ki a számunkra halott dolgokat is
magához öleli –,
félek:
a holt anyag, mit bölcsőjéből kegyesen
magunkhoz növesztünk,
saját öklével egyszer a mellét ne verje...

A Bolond világa bolond világra vigyorog. –
Makogó embertöredék,
ne uszítsd, bosszúból, élő tárgyaid
a lélegző elemekre.

NYUGALOM

Kuszált hajamon éjfél szempillája,
nyugalom zsibong tagjaimban,
agykérgemen a képek csodát várnak.
Jut idő,
a nappal üllőjén perdülő
kalapácsom is arcomhoz sápadt.

Derekam köré utak fonódnak,
karcsú ereimben
szívemig kergeti vérem a lomha terveket.
Ösvényt, idéz egy véna,
fehér dülőút két karom: biztatnak, de –
nagy a tét. Nem, ma már nem lehet.

Ki fáradt, kötözze magát a sötéthez,
őrzői lesznek sunyi éjszakák.
Belül se villanjon sejtnyi fény se!
Magában üldözze önmagát.

Mint fagyott göröngyön társtalan madár –
magában álljon,
ha lombos kedve száraz gallyá bágyadt.
Mint jégeső,
koppanjanak a percek homlokán – –

Fusson előlem öröme az ágynak.

Részegíts, élessz, élő oxigén,
nyúljatok alám,
hogy össze ne omoljak – áldott nappalok!
Egy őszi ünnepen kimérem nyugalmam
azoknak, kik vigasztalhatók.

Jaj, magamra veszem inkább összes átkaim,
mit a csend
gyűrűzni is lusta világára szórtam,
ha el nem rejthetem vigyorgó éjszakáim...

Hallotok?!

Megállt lábaimnál, – menthetetlen holtan
hever már az a színes alkony is,
melyet a nappalok neszező nyugalomra szántak. –

Lobogó tűzzé gyújtom az éjfélt:
hajnal ennél szebb ünnepet nem kívánhat.

TARTALOM

<i>Izsák József: Előszó</i>	5
Kerék-ének	9
Törvények, halk beszéddel	10
Meditáció	11
Hajnali tűnődés apámról	12
Született 1938-ban	14
Ott vesz el	17
Áldás	18
Földem	19
Kései hitvita nagyapámmal	21
Ókor	23
Forgóajtó	25
Fohász	26
A jövőt	27
Ének a jobb felemről	28
Így örök	30
Sósfürdő	32
A vihar az áldozatról	34
A hideg rémei	35
Idegen éjszaka	37
Ha maradsz	38
Fák	39
Egy sírkő melegénél	40
Novemberi kérvény	42
Érzékeny emlék, fenyővízzel	43
Idéző	44
Szanatórium	45
Saját talaj	47
Újesztendőre, fiúknak	48
Apám	49
Jön egy autó	50
Hajnali riport	51

Az utolsó tűz	52
Nosztalgia	53
Zilált testamentum	54
Tendenciák	56
Ilyen lesz	57
Emlékezz az életre	58
Kompozíció	60
Sajó	62
Egy mosoly ontogenetikus fejlődése	63
Fagyöngy	64
Pogány liturgia	65
Világnyi holnap	70
Vezeklés	72
A sorsom vagyok	74
Konokul őriz	76
Hószavak – teailatú este	77
Tanú vagyok	78
Magam faggató	79
Bolond Róza balladája	81
Nyugalom	83